

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edinosti je moč«

»EDINOST« z. znaja zkrat na tedni vsako sredo in soboto o poludne. Cena za vsako leto 7 gl. 50 kr. za pol leta 3 gl. 50 kr. za četrt leta 1 gl. 75 kr. — Sama priložnost 1 gl. 50 kr. za celo leto. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v tiskarni v Trstu po 5 kr. v črtili in v Ajdovščini po 6 kr. — Narodna, reklamacija in inšerate prejema Opravištvo, via Tarrento, »Nava tiskarna«.

Velj dopisi se pošiljajo Uredništvu »via Tarrento« »Nuova Tipografia«: vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Iskrati (razne vrste nasnaila in poslanice) se zaračunijo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglaših z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

O otroških vrtih.

(Dalje).

Otroški vrti ne odtujajo deca starišem, ampak učje je še veliko večjega spoštovanja do njih. Vadijo jo v človekoljubnosti in dobrih delih. Nekje je bil otroški vrt; starček blagega srca je v njem deca učil, kako mora pomagati ubožčekom, spoštovati starost, slušati jo in nikoli je ne zasramovati.

Otroci, ko je nek dan na vrata potkal ubožček, proseč milodara, tekmovali so drug z drugim, vsakdo je hotel svoje kosilce podariti beraču ter sam stradati. Da jim zadovolji, veli jim stari učitelj, naj vsakdo ubožnemu človeku podari žlico svojega kosilca: — in vsem je zadovoljil.

Enakih zgledov je na tisoče. Pod dobrim in pazljivim učiteljskim očesom vade se otroci v usmiljenju do ubožega; ti nauki, vcepljeni jim v nežno srce, ostanejo jim tudi v življenju in postanejo torej tudi usmiljeni možje, v tem ko bi postali, ako bi ostali zunaj v otročje predšolske dobi, neusmiljeni in morda celo postopači.

In, se vam morda ne zdi, da otroci v družbi z lastnimi nemarnimi in čestokrat malokrepostnimi roditelji se bolj pohujšajo, nego pod nadzorstvom človekoljubnega učitelja ali blage učiteljice v otroškem vrtu? Se vam li dozdeva, da bi otrok postal bolj kreposten in čednosten, ako bi z svojim očetom zahajal v pivnice ter tam poslušal preklinanje in grdo govorjenje ter z očetom popival, nego da je v kakem otroškem vrtu, v katoliškem duhu osnovanim, kder se paznim okom skrbi za njegovo dušno in telesno blagost. Po mojem menenju se otrok gotovo večjega spoštovanja do lastnih roditeljev naučije v takej otroški šoli, nego v družbi slabih roditeljev.

Najizvrstnejši osnovani so se po-

kazali po večletnej skušnji Fröbelnovi otroški vrti ali letovišča. Po njegovej metodi osnovani vrti so se pokazali zelo uspešni in koristonosni za človeško družbo ter ustanovilo se jih je mnogo po vsej Evropi. V njih se odgojujejo otroci ter vsposobijo za poznejše šole, vcepi se jim veselje do dela, ker na razpolaganje imajo v takih vrtovih vsakovrstnih igrač, s kojimi si bistré um; vade se, kakor smo uže opomnili, v usmiljenih delih in spoštovanju — uče se namreč biti uljudnim in spoštljivim; učitelj ali učiteljica uneta za pravo odgojo izročeni jim otrok, odgovarjajo jim na prašanja, ki so čestokrat zelo zvedava in bistroumna, na katera bi preprost in oduren oče ali mati ne odgovoril družega, nego s trdo besedo ali pa celo z batinó po hrbtu; uri se jim fantazija, ki jih pozneje prevstvarja v globokomisleče in praktične možje; uče se v takih vrtovih boljše spoznavati milega Boga, ker ne vidijo hudobije, ki se po svetu godi. Z eno besedo: navade se rednega, pravičnega in plodonosnega življenja in taki ostanejo tudi v poznejšej dobi. Kakih koristi tedaj donajajo otroški vrti človeštvu!

Primerjajmo na pr. otroka iz mestne tržaške »Rene« z otrokom, odgojenim v kakem otroškem vrtu, in videli bomo brezno, ki se mej njima nahaja. Iz oči prvega sije zgolj hudobija in strupenost, poreden je in hudoben, družega mu ne prihaja iz ust, nego kletvina in ognjusne besede, roditeljev ne sluša, ampak vedno jih jezi in jim nečast dela — kakega sadu si morejo od njega pričakovati! A otrok, vzgojen v otroškem vrtu, je blag, usmiljen, priden, pobožen, rad sluša in svoje roditelje spoštuje nad vse; od njega si zadnji smejo pričakovati vsega dobrega — da postane namreč priden mladenič in kedaj skrben

mož — to pa je vse sad otroških vrtov.

Rekli smo začetkoma, da so otroški vrti velike pomembe tudi za nas, osobito pa tu pri Trstu in v njem živim. Velike važnosti so pa radi tega, ker žalibog nemamo še v mestu tirjanih slovenskih šol; — otroškega vrta še manj. Ako bi se zadnji tu jeli ustanovljati, rešilo bi se mnogo, mnogo mladine pollaščevanja ter pripeljalo v domačo hišo; ne opazovali bi v poznejših letih toliko izdajic, kojim se zdi sramotno govoriti v svojem materinem jeziku. Vzlasti ubožnejši del našega ljudstva je bolj izpostavljen pollaščevajočej in sploh potujčevajočej sili, ker mora svoje otroke pošiljati v take šole, ki se jim brezplačno nudé, kder se njih otroci podučijo in vzgojajo, a vse to v tujem jeziku.

Glejmo n. pr. slovenske stariše, bivajoče v bližini sv. Jakoba v mestu. Njih otrokom je odprta pot le v laške šole pri sv. Jakobu ali na starej mitnici; otroci so, v predšolskej dobi čestokrat puščani, da se brate z razposajeno in razuzdano »mularijo«, ki drugače ne ve govoriti, nego svoj laški pokvečeni dijalekt, v njem preklinati in vsakovrstne hudobnosti uganjati. Tu bi trebalo otroških vrtov ne le za slovenske otroke ubožnega stanu, temuč i za laške. In uprav tu je sklenolo hvalevredno društvo sv. Cirila in Metoda letos z Božjo pomočjo in požrtvovanjem vseh rodoljubov, odpreti tak otroški vrt. Želeti bi bilo, da bi se slovenski tržaški rodoljubi kaj bolj za to društvo zanimali, da si odtržejo bore letne krajcarje, ker s tem svojemu narodu in k procvitanju slov. ideje v Trstu mnogo pripomoge.

(Konec prih.)

Politični pregled.

Vnanje dežele.

O bolgarskih dogodbah in prašanjih imamo te le važnije vesti: Iz Londona, 3. septembra: Skoraj vsi angleški časniki, trde da bolgarskemu knezu ne ostane družega, nego odstop, ker bi sicer Rusija zasedla Bolgarljo. — Pri nekem banketu pa izjavil je vojno-mornarični minister Hamilton, da navdušenje ljudstva obvaruje bolgarskega kneza vsacega prihodnjega napada. Če se govori o vojnih pripravah v Evropi, meni on, da še nikdar evropska ljudstva niso bila tako nagnena k miru, nego zdaj. On upa, da bode to nagnenje vplivalo tudi na politiko velevlasti. — Hamilton ne utegne v vsem prav imeti. — Iz Plovdiva, 3. septembra: Knez je včeraj ob osmih zjutraj sem dospel. Povsod je bil navdušeno sprejeman. — Sredec, 3. septembra: Uporniški vojski so se udali na milost i nemilost ter prosili kneza za milo sodbo. — Iz Carigrada, 3. septembra: Vled zabtevanja ruskega poslanca je turška vlada zaukazala Gadban efendiju, naj odpotuje v Plovdiv i naj knezu priporči, da pomilosti zarotnike od 21. avgusta. — Iz Plovdiva se 3. septembra poroča v »Agence Havas«, da je bil bolgarski knez tam hladno sprejet. Pri vožnji v Plovdiv je voditelj vlaka še o pravem času zapazil na šinah ležeče hlode, da je mogel vlak ustaviti, da ni skočil iz tira. — Iz Carigrada se 4. t. m. poroča: Turška vlada sodi bolgarske dogodbe le bolj z rusko-angleškega stališča, ona meni, da Rusom in Angležem gre le za vladarstvo v Aziji, zato bo ona čakala, mej tem pa se pripravlja za vojno, kolikor le nje sredstva dopuščajo. — Iz Sredea, 4. septembra: Knez je včeraj ob enajstih dopoldne sem dospel; ljudstvo ga je srčno pozdravilo. Diplomatični opravniki so ga sprejeli, ruskega i nemškega opravnika pa ni bilo blizu. Knez je tako le govoril: »Sedem let sem delal za neodvisnost in blagost Bolgarije. Vedna moja skrb je bila posebno obrnena na vojsko in časnike; jaz smatram te poslednje za moje očitelj, za moje otroke. Jaz se nisem bal za zasobno varnost, ko sem videl okoli

PODLISTEK.

Pogled na Notranjsko.

Spisal J. Velkov.

Očelnjava je polubožanstvo.

Za uvod naj tu navedem le nekoliko zgodovinskih beležek.

Slovenci so prišli proti koncu 6. stoletja iz Panonije v sedanja svoja bivališča. Naglo so se razširjali na vse strani. Kmalu so segali na zapadu tja do Talijamenta, a po drugem kraju daleč v Tirolsko zemljo, ter v strani na Koroško in Štirsko, kjer pa zdaj biva naš povsem ponemčeni, — ob Talijamento pa poitalijančeni rod.

Slovenci prebivajo zdaj na Kranjskem, Koroškem, Štirskem, Goriškem, Tržaškem, v Istri, na Ogrskem in Beneškem. Vseh je blizu 1 in pol milijona duš.

Od svojega prihoda iz podonavskih strani do današnega časa so prebili veliko hudega; zadevale so jih od mnogo sovražnikov velike neizgode; največ pa od Turkov v 14.—16. stoletju.

Pogled v sedanje naše stališče pa tudi ni kaj radosten. V političnem oziru smo preveč razkosani; razdeljeni v osem različnih upravnih skupin. Svoje poslanice pošiljamo v osem deželnih zborov: V Ljubljano, Celovec, Gradec, Gorico, Trst, Poreč, Pešto in Vidim, — namesto v jednega samega — v Ljubljano, — središče vse Slovenije.

Kadar slavna državna uprava zveže vse omenjene slovenske pokrajine v jedno samo deželno administracijo, — ter je zlije v jedno živo čvrsto telo, takrat še le se nam odvali težek kamen od srca. Ta čin bi bil državni samej v neizmerno korist in dobroto, bodisi v gmočnem, bodisi v političnem oziru.

Moj namen pa ni spuščati se v razpravo skupnega našega naroda, oziroma njegovih pokrajin. Moja želja je le, kratko spregovoriti o Notranjskem, koje imajo nekoti ljudje po napačnem tolmačenju — za goli, pusti, kameniti Kras; kar pa v resnici ni.

V šolsk-j knjigi iz l. 1865 se čita o Notranjskem tako-le: »Notranjsko paskorej le Kras pokriva, kteremu se ob strani vleče sprelepa ipavska dolina.«

V drugej iz l. 1876: »Zahodno od Ljubljane (prav za prav Vrhnike) začena se Kras; je nekoliko obrasten (Hrušica), a večinoma gol, kakor na Primorskem. Vrščak kraški so: »Snežnik, Nanosa«. V tretji iz l. 1879: »Notranjsko je razven Vipavske doline povsod široko kamenito pogorje, ki se sploh imenuje Kras«. V sedanjem 3. Berilu na strani 92: »Južno-zahodno stran kranjske dežele pokriva Kras, t. j. nekoliko obrasteno, a z večine golo in kamenito vsavje«. V nekem rokopisu sem čital: »Kras se začena onkraj Vrhnike; svet je gol in povsod z belim kamenjem posut.« Taki in jednaki opisovatelji menda Notranjskega še videli niso.

Neko srečno peresce je opisalo Dolen-

ske in Gorenjsko na dveh dolgih straneh, Notranjsko pa le nekoliko omenilo z štirimi vrsticami. Pravičen pisatelj pa opiše vsak kraj svoje ožje in širje domovine z jednako mero in ljubeznijo. Moj kratek opis naj vsaj nekoliko ono pomankljivost poravná.

Kranjska vojvodina, spadajoča od leta 1282 v oblast in zaščito slavni Habsburžanov, obsega 100 □ mm. s 470. tisoč prebivalci.

Dežela je razdelena v tri dele: Notranjsko, Dolenjsko in Gorenjsko.

Glavno deželno mesto je Ljubljana s 24.000 prebivalci. Tukaj je stalo nekdanje rimsko mesto Emona. V Ljubljani stoluje mladolane skoraj vsa deželna načelnštva, svetna in duhovska. Beia Ljubljana je središče Notranjskega, Dolenjskega in Gorenjskega.

Dolenjsko se razprostira od Ljubljane do Vinice pri Kolpi, pravej mejašici, mej Kranjskim in Hrvaškim. Gorenjsko sega od Ljubljane do Bele Peči na meji Koroški. Notranjsko pa se razprostira od Ljubljane do Suhorje; na široko pa iz Blok do mejaša Golaka na Goriškej strani.

Kranjska dežela od nekdanj slovi zaradi svojih prirodnih posebnosti in zanimljivosti kakoršnih nema blizu in daleč nobena druga. In res: Gorenjci so ponosni na svoje visoke vršace; na opevano bistro Savico in tisti »Otok bleški, kras nebeški« itd. Dolenjec ima prijetne zelene gorice, v kojih mu dozoreva žlahtna vinska

kapljica, ogrevajoča srce, da Gorenjcu lahko vsiklikne: »Mrzel je led, pridí se gret!« Notranjsko pa v tem oziru prvenstvuje.

»Z Ljubljane bele do Suhorje, Steza svet se Notranjski; Naš rod kmetava, koplje, orje, Zlata pridnost ga živi.

Visocega Snežnika glava, Gleda jutra mili žar; V Jadran zre naš, kjer barka plava Čudoviti zemlje dar.

Tu črn je gozd, tam sivo kamnje, Tu ponikva, tam ravan; Povsod v stvarih preživo znamenje: Večne slave — jek glasan.

Na zid globok se strop naslanja, In obočja — trdni stroj; Jezi se burja — strah razganja, Klíče nas za narod v boj!

Pod Nanosom je prvo cvetje, V gorah ruda dom srebra; Čuj v jamah boginj rajsko petje, Prizor naš je to sveta.

Vipava rujno vince toči, Ko žafran se rumeni; Če Vremščina le usta zmoči, Srčice nam oživi.

Sloveči vodi Pivka, Reka, Z luči rjetí v temo;

sebe častnike, ki so me spremljali v bojih za slavo Bolgarije. Ko sem v tistoj žalostnej noči začel hrum, vprašal sem pred vsem, ali so vojaki tukaj. Odgovorili so mi: da, in jaz sem se umiril, ker imel sem zaupanje v svojo vojsko. Pri vseh teh nesrečnih dogodkih se nemotim na mojih častnikih, oni so bili na vrhuncu stanja o nemirih po mojem odpotovanju. Hvala Popovu in Mutkurovu, (pri teh besedah je knez objel oboje častnika) čast bolgarskih častnikov je oteta in jaz vidim okoli sebe udane častnike, lahko jih pohvalim in Bolgarijo zapustim, ker red se ne bo kalil. V katerih razmerah koli bodem, vplival bodem za Bolgarijo in zanjo Boga prosil. Moja duša bo vedno pri mojih častnikih, in če vstane vojna, bodem prvi, ki bo prošil za spremembo kakor prostovoljec. Sedaj ne morem v Bolgarijo ostati, ker car tega ne dopušča, ker moja pričujočnost v Bolgariji škoduje deželni interesom. Primorani sem prestol zapustiti. — (Tu mu je segel Popov v besedo: »Mi smo bili, mi smo, mi bomo vedno z vami! Pogum! Naprej!«) Knez je nadaljeval: »Neodvisnost Bolgarije zahteva, da zapustim deželo, ker Rusi bi jo posedli, ako tega ne storim. Predno pa odpotujem, rad bi se posvetoval z višjimi častniki in postavil vlado, ki se bo prizadevala za varstvo interesov častnikov. V vseh primerljajih se zanašam na vojsko. — 3. t. m. zvečer sta prišla nemški in ruski zastopnik v kneževu palači, poslednjemu je potrdil knez svoj sklep, da k malu odstopi. 4. t. m. je bil velik ministrijski svet, pri katerem sta bila Stambulov in Karavelov; govori se, da se je sklenilo imenovanje začasne vlade, in je knez izrekel namen, da v dveh dneh Sredca zapusti. Ali mogoče je, da se še kaj družega zgodi; velika razdražba častnikov lahko povzroči še zapreke, ako bi se knezu stavile ovire za odpotovanje. Častniki govorijo, da bi zavrnili ruskega poslanca. Danes se častniki zopet zbere v posvetovanje, potem naznanijo knezu svoje sklepe. Mesto pa je popolnoma mirno.

Iz Sredca, 5. septembra: V včerajšnjem ministrijskem posvetovanju je izjavil knez oficijelno, da se prestolu odpove, in ko so se ministri in vojaški poveljniki temu ustavljali, oprl se je na to, da je njegova vlada nemogoča, ker mu je protiven car in ga druge velevlasti ne podpirajo. Njegovo odpotovanje je neobhodno potrebno, sicer Rusi posejajo deželo. Vsi pri posvetovanju pričujoči so se razšli, in niso storili nobenega sklepa, prasanja glede vladarstva še omenili niso. — Več bolgarskih častnikov, ki so vpleteni v zaroto zoper kneza, hotelo je pobegniti čez mejo, ali 20 izmed njih so zasačile in zaprle bolgarske gosposke, 3 pa so turški vojaki ustrelili. — Iz Sredca, 5. septembra po noči: Narodno sobranje je bilo sklicano na dan 11. septembra. Ni znano, ali knez poprej odpotuje. — Iz Londona, 6. septembra: Vsi današnji časniki govorijo o odpovedi bolgarskega kneza. »Morning Post« pravi: Evropska zveza se je pre-

Se prva v Črno morje steka;
Druga pa v Jadransko dno.

Jezero Cerkniško se zbira,
Rib obilno si vzredi;
Ga mnogo žejnih jam požira —
Zdaj se prazni — zdaj polni.

Tu zopet bilje čvrsto rase
Kjer so ribe čigale;
Kjer kmetič hodi, vol se pase,
Ladjice so plavale.

Po Notranjskem je rimska cesta
Vila se počasno v kraj;
Zdaj pa brenči železna pesta —
Urno kot ognjeni zmaj!

Rojeni smo iz majke Slave
Z mleka, krvi Vilinske;
Glavic prebistrih — duše zdrave
Nravi krotke, blagostne.

Nam goste zvezdice bleščijo
V tihe doli in vrhe;
V nas mlo zro — na vek molčijo;
K sebi vabijo srce.

Hlad ljubeznivi z lipe veje,
Srce vslikne: »o moj dom!«
Slovanska misel pa nas greje,
Strastno kakor blisk in grom!

(Dalje prib.)

trgala, Nemčija in Rusija ste se porazumeli, da zavrete kneza Aleksandra, da reši svojo nalogo; to je zopet razvozlalo vzhodnje prasanje ter spomina druge velevlasti na svoje dolžnosti. Naša vlada je poklicala svojega poslanca iz Carigrada v London, kar je znamenje, da se ona pripravlja in da ima ozbiljno voljo postopati tako, kakor jej velevala velika politična izročila angleške države. Angleška resnično in odkritosrečno želi, da se v Evropi mir ohrani in utrdi, (Angleška želi to, kar jej polni mošnjo, to je alfa in omega vse angleške politike, miru želi le tam, kjer ne more zmagati in ljudstva odirati). Prav dvomljivo pa je, če Bismarkova politika mir zagotovi. »Morning Post« ne more verovati, da Evropa pritrdi politiki, katera bi carju izročila razsodbo o vsem vshodu. Morning Post, ako jej Bog da dolgo življenje, učka še hujšo osodo, osodo, ko pojde za delitev angleške kože v Aziji, naj se tedaj zaradi bolgarske malenkosti toliko ne straši, sicer dobi božjast, predno se na indijskih mejah sprimejo Rusi in Angleži za svetovno oblast. — Iz Sredca, 6. septembra: Bolgarska vlada je izjavila ruskemu konzulu, da ima bolgarsko ljudstvo, katero je žrtvovalo udanost do svojega vladarja, pravico do neodvisnosti Bolgarije. Vlada prosi toraj konzula, naj v Peterburgu te le točke predloži: a) Katerega kandidata misli Rusija postaviti na bolgarski prestol; b) naj Rusi ne posejajo dežele; c) naj se ustava ne promeni; d) naj ostane uprava v domačih rokah; e) naj se pošlje ruski general samo za vojnega ministra, da vojsko preuredi; f) naj se imenujejo za častnike samo Bolgari, ne pa Rusi. — Iz zanesljivih virov se poroča, da ste Nemčija in Avstrija dovolili Rusiji, naj v potrebi zasede Bolgarijo. To poroča tukajšnji nemški poluvladni organ, ki premenja svoj obraz prav tako, kakor Homerjev stari Protej, ki je bil zdaj ogenj, zdaj voda, zdaj divja zver, zdaj krotko jagnje. — Nedavno je bil ta list organ nemške irredente, zdaj pa je bolj Taaffe, nego Taaffe sam. — O vesti, da Rusija z dovolitvijo Nemčije in Avstrije zasede Bolgarijo, prinesel je te le tirade: Kaj bode pa potem z balkanskim poluotokom in s Carigradom, če se ruski vpliv zopet vgnjezi in pride v moč zlopovestni mir pri sv. Stefanu od leta 1878. Na Nemškem, Avstrijskem (?), Angleškem je skoraj communis opinio (splošna menitev), da Zlati Rog in Dardanele ne smejo biti v ruskih rokah, ali na Angleškem pravijo: Če Nemčija in Avstrija trpite Ruse na Bosporu, tedaj lažje trpi naš jih otok, ki se lahko odškoduje na dvajset morjih! Na Nemškem in v Avstriji mislijo, da morajo Angleži braniti Dardanele; od obeh strani se nič ne brani. Pride pa dan, ko se tudi ruskemu prodranju postavi meja, takrat ugasne vsa naša ljubezen do miru. Narava kaže z vso močjo na nemško-avstrijsko-angleško zvezo. Kdor to doseže, ta je moč bodočnosti. — Tako ta častnik. Škoda ni, da on tega sam ne more, ker kdor bi to dosegel, razrušil bi Avstrijo, in vsa modrost te »Zeitunge« ne bi mogla zadržati nje propada. — Bismark vidi propad Nemčije v sporu z Rusijo. — Ta Ztg. pa kliče na boj zoper Rusijo — Kdo je Odisej, kdo Trzitej?

Ruski minister zunanjih zadev Giers je prišel 3. t. m. v Berlin, obiskal kneza Bismarka, potem ga je sprejel cesarjevič in nazadnje tudi cesar; 4. t. m. pa je odpotoval na Rusko.

Iz Soluna se poroča, da se Turčija na vso moč pripravlja na vojno. Bilo je uže zaukazano, naj se en del vojske razpusti, ali pošlje zopet v one kraje, od kodar se je sešla; ali kar naglo je prišel nasproten ukaz in vojaki, ki so bili uže odpuščeni, poklicali so se zopet pod orožje. Tu se ustanovi višje vojno poveljstvo ter pride sem več višjih turških generalov; govori se, da v Macedoniji zelo vre in da bolgarski in rumeljski emisariji pripravljajo upor proti Turčiji.

Iz Sudana se poroča, da se uporniki v obilem številu zbirajo pri Vadi Halfi. Uže neki stoji 500 dervišov najjužnejši strani tega mesta, v mesecu septembru pa se jim pridruži nastopnik Mahdijev, da napade na m-ji egiptovske posadke.

DOPISI.

Trst 7. septembra. (Izv. dop.) (Politika in bolgarske zmešnjave. — Blamaza. — Irredentarsko.) Čudno, smešno! Kedo ne bi se smijal tem nemškimi in še celo oficijznim listom, ki so se toliko »efofirali« za Battenberga! V svojej vročej fantaziji so si ti hrabri peresni vojaki uže risali Battenberga kakor novega nemškega Herimana, ki slovansko pleme na Balkanu uniči in potomcem Cimbrov in Tevtonov ogladi pot do Carigrada. — Ali [kaka blamaza! Najprej so jim bili ti šentani Bolgari »karakterloses Volk«; ko pa se je Battenberg premislil in vrnil v Bolgarijo, pa so ti časniki zopet plašč obrnoli in so zvali Bolgare: »ein reifer, karakterfestes Volk«. Ta prememba se je zgodila v treh dneh, ali predno mine 8 dni, bodo isti listi gotovo zopet psovali Bolgare. — Tudi v drugem obziru so se strašno blamirali nemški peresni vitezi. Bombastično so svetu naznanjali, da je Bismark poslal Battenberga nazaj v Bolgarijo in Rusiji zapretil, naj bode mirna, da se je medved ves prestrašen urno potegnil v svoj breg, iz katerega več ne pride, dokler ga ne pokliče kak Jeiteles Feiteles, da ho na verigi priklenenega vozila po svetu in ž njim groše služil. Madjarski vitezi, katerih viteštvo toliko bolj raste, kolikor bolj se ženi v rod, kateri je podrl zidove mesta Jericho z glasom »trobente«, ti vitezi so spremili Aleksandra v Bolgarijo in kralj Milan, ki se je uže tresel, da ne bi se Srbi nalezli bolgarske bolezniti, hitro je brzoglavno čestitil svojemu največjemu sovražniku k povrnitvi v Bolgarijo, in Aleksander in Milan, pred par tedni še velika sovražnika, denes sta prva prijatelja, le škoda, da Milanu pride prekasno to prijateljstvo. Pa ta Aleksander, ta junak, katerega je slavilo vse židovsko častnikarstvo kakor Davida, kateri premagal družega Aleksandra Goliat z malo »šifefajlo«, kako je sam blamiral vse te svoje prijatelje od Milana pa doli do zadnjega dolgočnega lovca na insekte.

Telegram, v katerem prosi ruskega carja odpuščanja in stavi svojo kruno pred noge ruskega Aleksandra, jeli je to tisti čin, ki ima Rusijo ponižati? Kaj pa še le odgovor carja, kateri Battenberga pripušča svoje lastne osodi; naj ga zadene zaslužena kazen, naj steče, kar išče; ali je to znamenje, da uže vse Slovanstvo kleči na kolennih pred kramarskimi Angleži in Velikonemci?

Pa ne le Battenberg sam, temuči tudi lilejak Bismark, da je našim Slovanom zrcem strašno zasušeno, ko je v svojem organu objavil, da on in njegova Nemčija ne pojmeta po kostanj v žrjavico za ubozega Battenberga; prijateljstvo z Rusijo mu je več, nego 10 Battenbergov. — Torej »schon wieder tüchtig angerannt.«

No, ali vsi ti listi si iz tega ne store prav nič, polagoma se poponoma spriljajajo še stanjem, kakoršno je v resnici. Mi smo pisali pred nekoliko dnevi, da so bili Velikonemci in Mačari uže mnogokrat iznenadeni glede Slovanstva, pa da jih čaka še marsikaka grenka prevara, kajti taka čaka vsakega, kdor poleg sebe nobenega družega ne vidi in ne pozna.

Mi smo tudi pisali, uže davno, da mej Avstrijo, Rusijo in Nemško bode mirovna zveza, če trajala, ker Bismarku ne konvenira, da bi se z Rusijo sprl in rekli smo precej, da zaradi bolgarskih zmešnjav ne bode nobene evropske vojne. — Dogodki nam prav dajo, in smejati se moramo denes posebno nekaterim tržaškim listom, ki so bombastično naznanjali, kako bodo zdaj Slovani ponižani, posebno pa nemškemu listu, ki je najprej pisal proti Rusiji, potem pa obrnil plašč in se uklanjal trocarske zvezi. — In taki politikastri se še le prav visoko stiliho in šopirijo, kakor da bi slišali rasti travo.

Kdor količjak opazuje, pač je te dni moral dobro zapaziti, da se bouo vršile čez nekoliko let stvari, o katerih denes Velikonemci in drugi enaki šovinisti niti ne sanjajo.

Slovanom je prositi, da se šovinizem naprej širi mej njih sovražniki, ker da ni bilo Bismarka, bili bi ti Slovanom morda uže denes balkanskim Slovanom 10 krat toliko koristili, nego biradi škodovali. — Prasanje nastane zdaj: kaj bo zdaj na Bolgarskem? Nesrečni Battenberg je z svojo povrnitvijo štreno le še bolj zmešal; velevlasti so ga pustile na cedilu ter vreditev bolgarskih zmešnjav pripustile Rusiji. Kakor se danes vidi, ne dajo se stvari drugače vrediti, nego po intervenciji Rusije in do te intervencije ima Rusija najmanj isto pravico, katero ima Avstrija do okupacije Bosne.

V interesu Avstrije pa je želeli, da je tudi resnična ona nagodba mej Avstrijo in Rusijo, po kateri imati obe državi uže naprej določeno mejo akcije na Balkanu. Le tako se da evropski mir ohraniti — vsaj še nekoliko let.

Evropski mir se ohrani, ali pa se ohrani tudi mir mej Trstom in Reko, ki sta si povsod nasprotna, še celo glede razmer, katere je ustvarila nesrečna kolera? Ker je dr. baron Mundi tolikanj v nebo povzdigoval — ne vemo, ako po pravici —

tržaške naredbe proti koleri, prišel je reški župan Ciotto sem v Trst in je z dovoljenjem zdravstvene komisije ogledal vse te naprave in tudi bolnico za kolerozne. Obiskal je tudi nekatere bolnike, zaradi česar ga je celo pohvalil nek konservativni ital. list. To pa ni dalo miru »L'Indipendente«-ju, organu našega magistrata, ter je ta list prinesel članek, v katerem oštera reškega župana, češ, da je on sem prišel obiskavat za kolero bolne, mej tem, ko sam tržaški podestà ni tega storil, s tem da je po nekakem hotel dati tržaškemu županu pod nos. Lepo je to! Ciotto je sem prišel, da se prepriča resnici pohvaljenih tržaških naprav, kaj takega je bilo skoro njega dolžnost in to bi bil lahko storil tudi ljubljanski ali goriški župan. Ali to je netaktno, da rudečarski list vidi razžaljenje tržaškega župana v tem pohodu.

Mi menimo, da bi bil ta list boljše storil, da je molčal in da mu dr. Bazzoni ne bode posebno hvaležen za nepotrebno obrambo. — Ako Bazzoni nema poguma, da bi obiskoval bolnike, to še ne izključuje, da jih noben drug župan nesme obiskovati, posebno, ako se hoče o čem prepričati na korist lastne občine. S tem je list slabo služil gospodarja, ker ni družega dosegel nego vest, da se tržaški župan boji kolere. Mej Reko in Trstom imamo torej novinarski boj, kateri težko da bi imel posebnih nastopkov, razen smešnosti. In tako tavamo iz smešnosti v smešnost, mej tem ko ljudstvo na vse kraje toži in jaduje, in se tudi prav dobro vidi, da Trst propada. Da bi vsaj nesreča spamečila tržaško ljudstvo in mu dala poguma zadošči, da se otrese gospodarstva lahonov.

Nekaj dobrega pa vendar ima v nasledku ta vojna zaradi kolere. Tržaški podestà se je vjezil, jeza mu je dala veliko korajže in v nedejo se je vozil v družbi mestnega fizika dr. Glaxa po vsej okolici, da je obiskoval po koleri bolne, delil je nekda v Kontovelu, na Proseku, Opčinah in v Trebčah vsem družinam, ki so bile zadete po koleri, denara in dobrih besed, za kar so mu okoličani hvaležni, in hvaležni so tudi reškemu županu, ki je tako dobro stvar provociral. Včasih koristi tudi kak vščip, in vojna mej irredentarskimi in patrijotičnimi listi zaradi obeh županov je koristila tretjim, namreč okoličanom. Župan Bazzoni je nekda trossil iz svojega žepa, mej tem, ko je magistrata ravnatelj, g. Grandusio, uže v soboto tudi denar delil po okolici, in sicer denar iz novega zaloga za kolerozne. Skrajni čas je pač, da so se gospodje zdramili. Meglio tardi che mai.

Garibaldijev spominek so odkrili v Vidmu in naš mestni zbor je bil pri tej irredentarske slavnosti zastopan po dveh mestnih očetih, namreč po Angeli-ju in Venezianu, in nekda bil je kot tretji tudi Italjan puro sangue iz Napajedla, Stran-sky navzoč. »Salobardo« pa je zastopal dr. Ciotto. Kakor smo poizvedeli, bilo je Tržačanov 160 v Vidmu, policija pa je znala le za kakih 40. Kako so drugi ušli policijskim očem? Ves teden so odhajali posamezno, jemali so tukaj vozne listke le do Tržica, Zagrada, Gorice, Kormina tako, da je bilo videti, da so šli v letovišča, na drugih postajah so potem jemali biljete v Vidmu.

V Vidmu jih je sprejemal poseben odbor, kateremu na čelu je bil avstrijski iz-gnanec Muratti. Pri tem Muratti-ju je stanoval sam predsednik odbora za Garibaldijev spominek, bivši minister Cairoli. V gostilni »Italia« je bil velik salon najet, v tem salonu so imeli svoje konference in v nedeljo 29. t. m. tudi velik banket, katerega se je udeležilo nad 20 Tržačanov in kakih 5 ali 6 Goričanov. Banketu je predsedoval Cairoli, kateri je v daljšem govoru pozdravil tudi poslance tržaškega in goriškega mesta. Govorili so potem še drugi in od Tržačanov govoril je prvi Venezian, ter je omenjal, kako v Trstu vse čaka Mesije, da se pač tu in tam sliši, da so v Istri in v Trstu tudi Slovani, ali da to ni res, da so le štirji Kranjci, ki delajo mnogo hrupa, v ostalem pa je uže vse ljudstvo (tudi Pepi del Con-dotti, governor Dreja, šior Luigi dell'Ob-lisco, šior Poldo, šior Bokalič, šior Gigi ščavo, šior Svetec, šior Rasković itd.) uže pripravljeno na odrešenje. Konca govora ne moremo omeniti. Govoril je tudi An-geli in rekel, da je bil nedavno v Postojni, kder se je letos naselila velika taljanska kolonija s pesnikom Boccardi-jem na čelu, tako, da zdaj odmeva »la dolce favella del« »dalle Alpi al mar« (Ni sicer povedal, da je temu le kolera kriva). Ciotto je le omenil, da »Comitato d'azione« pošilja premalo denarja, da njegova »Salobarda« sicer dela svojo dolžnost, da pa ni zadošči podpirana, da interesantnih vdov ni več itd. — Končali so se vsi ti govori z napitnico, da bi uže prišel dan odrešenja. Banket je bil bolj privatna stvar in kar smo o njem poizvedeli, to je ovadil nek strežaj, beneški Slovenec, nekemu našemu prijatelju, ki je bil tisti dan v Vidmu.

Pri slavnosti otkritja spominka so bili Angeli, Venezian, Ciotto in par go-

riških rudečkarjev na odličnem mestu za deputacije. Ciatto je nekda prav skakal, kakor bi bil obseden; na zadnje so nekateri tržaški fantje, med njimi nekda celo nek rezervist v naši armadi, položili bronast venec na spominek, na katerem se čita beseda »Trieste«. Ta venec se je na spominek tako privaril, da ostane trajno na njem. Tako so zopet enkrat tržaški irredentari polnega srca uživali prekrasne trenutke, za katere jim čisto nič ne zavidamo, da so le tu v Trstu pri miru in ne dražijo čustva našega, Avstriji in svojemu slovenskemu rodu udanega ljudstva, ker kaj tacega bi se jim tukaj čudno povračalo. — Pri vsem tem pa je obudovati predrznost teh ljudi, ki v Trstu nekažno slepe ljudi in tako najvažnejše interese mesta uničujejo, kajti danes vendar Angeli, Veneziani, Ciatto, Caprin, Rasković nosijo veliki zvonec v Trstu in to vse se jim pušča k ljubemu temu, da je dobro znano, da ti ljudje ne zastopajo ne tržaške mase, ne boljše grane tržaškega društva, ki se da k večjemu tu in tam terorizovati po teh ljudih, ker vidi, da od druge strani ni nobene prave enerģije. — Videant consules!

Te dni so bili lahonski listi prinesli vest, da so nekateri vojaki domačega polka napadli nekatere ženske v okolici z najslabšim namenom. Ali, kose je stvar preiskovala, našlo se je, da vse to ni bilo nič res, in da je nek reporter iz nedolžne šale napravil »cause celebre«. Irredentari bi zdaj radi posnemali Goričane in našo okolico nadražijo na vojake, ali to se jim nikoli ne posreči, če bi jim se posrečilo, da vojake in okoličane nadražijo proti sebi, kajti, kedor seje veter, žel bode vihar. — Razkačenost proti irredentarskim listom je nže tolika, da ljudstvo uže vsako malo priliko porabi, da daje otduška tej svojej svetelj jezli. Dobrega sadu vse to ne obrodi, ako se ne bodo tukaj na kak način upotrebljavali nauki, katere daje Bismark in še celo tam, kder ni tacega uzroka, kakor tukaj v Trstu.

Iz Skednja, 3. septembra. [Izvirni dopis]. Ker je uže naše zdravstveno stanje tako neugodno in nemarno, treba bi bilo opozoriti naš magistrat, ki davke pobira od vseh, da bi tudi za vse enako skrbel in ne pri enih strogo izvrševal postave, pri drugih pa ne.

Kakor znano, zdravstvena komisija zdaj strogo zaukazuje, da se mora vsako smetišče izpred vsake še tako ravne kočice odstraniti, in onemu, kateri ne spojuje te zapovedi, preti oblastnija se skrajnimi globami. Ali slavnemu magistratu moramo mi s tem na vsa usta povedati, da vidi le šivanko, ali jarbola ne; on pregleduje le kotiche, pa ne vidi velikanskih zalog smradu, pravih gojišč mikrobov, bacilov in vsega smradu.

Naj pogleda slavní magistrat le enkrat v biveš soline v žavelskem zalivu, tam se zbira in ostaje vsa nesnaga, katere se odceja v tolike množini, to vam je smrad, kakoršnega ni niti na bojišču, kder leži na tisoče mrtvih.

Prav v vasi imamo sušilnico krvi, poleg katere hoditi se še živali obustavljajo, ne daleč od te sušilnice je tovarna za vampe ali »tripe«, koliko smrada je zopet tam! Kanali pod našo vasjo niso bili nič čisteni, odkar stoji vas. Na dvoru klanice je velik kup gnoja, v katerega zakopavajo vsa gnijla jetra, pluća, neporojena teleta in sploh vso nesnago klanice. To, to, gospoda, so prava gojišča mikrobov in bacilov in tega komisija naravno ne vidi, kakor da bi bila vsaka nesnaga, ki ne dohaja direktno od kmetov »ščavov« zadnjim še koristna. Vsaj uže zdaj kriče in v svet trobijo, da smo okoličani vzrejeni v gnijlobi itd.

Povsod, kder gre slabo, vidijo gospodje od magistrata le ščavota, je čudo, da nas niso dolžili tudi velikih sleparij, katere so se dogajale na magistratu in drugod, kder imajo lahondici kaj posla! Naj dr. Mundi pravi, kar hoče, mi smo prepričani, da zdravstvena komisija ne dela povsem svoje dolžnosti, da dela le na zunaj, da bi jo kedo hvalil, ali manjka jej pravega, krščanskega zatajevanja. Sapienti sat. Trta pri nas kaže prav krasno: ali naše domače zadeve kažejo pa vsak dan slabše, packasto je postalo nekam vse, značaje manjka, vse se lovi, vse išče le intrige, katere mati je grda zavist. Packali homo, dokler pojde, potem naj si zvolijo zajca za župana, da lisica poprej pride in nam odnese vse vkup.

Iz Materije, 5. septembra. [Izvirni dopis]. Razstava govedine in kmetijskega orodja, katere je bila namenjena za dne 1. septembra t. l. bila je ustavljena, oziroma odložena zaradi kolere vsled ukaza c. kr. okrajnega glavarstva v Voloskem dne 26. avgusta t. l., št. 5662. Žalibog, da mnogo truda in tudi stroškov bilo je zaman in mnogo razstavljalcev se je zastojal zibalo v sladkih nadah, da bode priznan njih trud in vspeh pri umnem izgojevanju živine, bodisi z nagrado, bodisi s javnim priznanjem. Mnogi so radovedno pričakovali vediti moderno kmetijsko orodje, ker se jim neverjetno zdi, daje mogoče do

sedaj rabljeno orodje z boljšim nadomestiti za prihranitev mnogo truda in temu v kljub doseči boljši vspeh. Zaman, prišel je vladin ukaz, ter odloženo je vse, dokler poneha kolera v deželi in sploh v bližini. Upamo pa, da bo mogoče vsaj koncem meseca oktobra izvršiti, kar je bilo namenjeno 1. septembra in tako dati kmetom našega okraja lepo priliko živahnemu gibanju za napredek, kateri je tako potreben ravno v tem stanju, katerega ves svet šteje prvim stebrom države. Dan razstave bo razglašen precej, ko Bog odvrne svojo šibo — grozovito kolero.

Iz Kobarida. Megla napetosti in nesloge, katere se je vlegla v naš mirni trg Kobarid — se ni sicer še popolnoma vzdignila in glej, prikazala se nam je nova megla v podobi nekega Karola, katere preči žarke miru in sprave zopet prikriti našim očem. Ta gospod Karol, kateri si morda domišlja, da je kot apostol prišel v Kobarid, da bi škodljivo megle kolikor mogoče odpravil, nas uči, da zadržujejo tisto megle »nekatera domača drevesa, ozaljšana večkratščitalnični zastavami«, to bodo menda čitalničarji in druga zelo košta drevesa, pod katerimi se zbira nežna mladina — tedaj učitelji.

In vendar gospodu Karolu gotovo ni neznano, da so ravno čitalnica in učitelji ponudili pri slavnosti gospoda viteza-dekana nasprotni stranki roko v spravo, a oni so spravo odbili, ker nadejali so se, da jim bodo od vseh strani lavorjevi venci priletali, kar se pa v Kobaridu ni zgodilo, dasiravno jih gospod Karol narodnjaštva in sprave uči. Bojim se, da bomo še dolgo v pogubljeni megli tavali. Vsa društva, vsa imenitnejša gospoda so bila zastopana pri bakljadi dne 28. avgusta, le edino čitalnice, najimenitnejšega društva v Kobaridu g. dopisnik ni zapazil, kajti on je zapazil samo mešani pevski zbor s čitalnično zastavo. Tako! Tedaj kakih 15 udov s predsednikom in štirimi odborniki, to ni čitalnica!

Ako bi bila kaka druga prilika, bi se s g. dopisnikom bolj temeljito in obširnejše pogovorili. Nečemo pa ravno pri tej priliki delati polemike, da bi česti našega gospoda viteza-dekana ne žalili. Gospodu Karolu pa svetujemo, naj piše prihodnjič premišljeno i resnico, ker drugače pričakujemo v njem slabega zagovornika svetih verskih resnic.

Domace in razne vesti.

Cesarjev dar. Cesar je daroval iz lastnega premoženja 400 gld. po todi poškodovanim prebivalcem občine Draguč v Istri.

Imenovanja. Suplent na tržaški državni realni, Fr. Eger je bil imenovan glavnim učiteljem na učiteljsku v Inostu; suplent na tržaški državni gimnaziji Ed. Maas začasnim učiteljem na prvi nemški gimnaziji v Brnu, in za začasna glavna učitelja na c. kr. koperskem učiteljski učitelj pripravnice v Prosaku Ant. Črnivec in suplent goriške gimnazije Jos. Kožuh.

Važne spremembe se imajo vršiti na Primorskem, ako smemo verjeti nekaterim dunajskim listom. — Tržaški namestnik baron Pretis je nekda še bolehen in se zaradi trajne bolehnosti vtegne odpovedati nadaljnjemu službovanju. — Na njega mesto vtegne negda priti bivši ministar baron Pino. — Tudi o drugih spremembah se sliši; par namest. svetovalcev bode nekda prišlo na druga mesta, jeden najbrže s povzemanjem na mesto dvornega svetovalca. Koliko je na vsem tem resnice, vtegne se pokazati še v tem mesecu.

Tomašičeve stipendije. Spočetkom letošnjega šolskega leta se podeli ena ali več stipendij iz Tomašičeve zapuščine 14.000 golo. Pravico, prositi za te stipendije imajo učenci iz katastralne občine voloske, ki studirajo na kakelj javne nautičke šoli ali višje realni. Prosilci imajo vložiti prošnje do 15. oktobra pri c. k. deželnem namestništvu v Trstu.

Umrlo so te dni v Trstu jako važne in uplívne 3 osebe. — Umrli je namreč dr. L. Franelich, odvetnik, večkrat mestni svetovalec, odličan podporočnik umetnosti, posebno slikarje; zapustil je lepo premoženje in v svojej vili izvanredno dragoceno galerijo slik. Drugi je umrl dr. Ivan Benko, sin slovenskih starišev iz Ceste pri Ajdovščini, odličan odvetnik, večkrat mestni odbornik in nekaj časa tudi podžupan; le škoda da je pripadal k liberalnej ali lahonski stranki, v katerej je bil najboljši jurist in zgodovinar. — On je v prvi vrsti povdarjal tržaško historično pravo, ali mej svojimi merodajnimi polit. prijatelji bil je še najbolj zmiren, in se je dalo celo z njim govoriti! — Napravili so mu v ponedeljek prav lep pogreb. — Tretja znamenita oseba, ki je umrla te dni, je baron Henrik Morpurgo, brat predsednika Lloydovega društva in znamenit inženir; umrl je naglo pri kosilu, koje šampanjca pil; počila mu je v možganih krvna pčodica, kar je prouzročilo momentano smrt.

P. n. slovenskim starišem naznanja predsedništvo tržaške podružnice društva Sv. Cirila in Metoda da se 1. oktobra odpre slovenski otroški vrt pri Sv. Jakobu. Stariši, kateri žele svoje otroke pošiljati v ta vrt, naj se v tuku t. m. oglašijo predsedniku V. Dolencu, Via Torrente 12, kder bodo izvedeli tudi vse pogoje za sprejem.

Ljudske in srednje šole v Trstu se letos ne odpro, kakor navadno, 15. t. m., ampak še lo 1. oktobra in to na predlog namestništva po dovoljenju naučnega ministerstva.

Beseda v korist društva sv. Cirila in Metoda bode torej 2. oktobra v gledišču »Fenice«. Za to besedo se delajo uže večje priprave in se objavi prej ko prej dotični jako zanimivi program.

Tržaške novosti:

Magistrat je poslal na Kontovel posebnega zdravnika, ki ima nalogo, da vsaki dan obišče vse družine v Kontovelu in pazi na anago, hrano in desinfekcijo. To je bila silno potrebna namera, katero le odobrujemo.

Kolera. Od sobote do nedelje o polnoči je zbolelo v mestu 6, v okolici 3, od nedelje do ponedelka v Trstu in predmestjih 7, v okolici nobeden, od ponedelka do torka 5 v mestu, 3 v okolici. Kolera se sploh drži uže več časa na istej stopinji, in ni se nadejati, da bi nebala, dokler traja uže neznosna vročina. Mej onimi, katere je kolera včeraj popadla, je tudi g. Peter Pertot, znani rodoljub in sodar, stanujoč na Acquodotto.

Poskušeni samomor. Branjevec Andrej Uršič, 48-letni mož, rodoma iz Starosela na Tominskem, ki ima svojo prodajalnico v ulici Crosada, je uže več časa kaza, da mu v glavi ni vse prav. V nedeljo pa je kar nakrat zapustil svojo prodajalnico in se podal v novo luko in tam iz mola br. 1 skočil vodo, da utoni. Videli so ga piloti, ga potegnoli iz morja in potem odpeljali v bolnico. — Uže par mesecev, to je, odkar imamo kolero, ni več slišati o samomorih v Trstu, kateri je bilo poprej vse polno, skoro vsak dan kak slučaj. — Tudi nekaj za psihiatre.

Nevarde. Valentin Marušić, 27-letni pek iz Lokavca pri Ajdovščini je v nedeljo v ulici deila Caserma začel močno kri bruhati, odpeljali so ga na pol mrtvega v bolnico. — 17-letnega delalca Antona Roto so neznani na ulici ob mraku napadli in močno ranili, tako sicer, da bo več časa moral ležati. Čudno, da človek v Trstu niti na ulici ni gotov svojega življenja.

35letni tesar Jakop Spongla se je predvčerajšnjem v noči, ko je šel od sv. Andreja poleg kampanje Padovan zgrudil na tla in precej mrtev ostal. V Trstu je sploh vedno več slučajev kaplje. — 50letno Marjo Zuljan je nekdo tako močno ranil, da se je morala iti zdraviti v bolnico. — Tudi nek 26 letni mizar, Ivan Mainardi, ki je šel po ulici s svojo ljubo, je bil od neznanih napaden in močno ranjen.

Policijsko. Štirje otroci so pri Sv. Jakobu razgrajali, razbili na nekeji bihi več oken in napravili škode za kakih f. 12. Policija je 2 teh porednežev zaprla. — Zaprli so 44letnega agenta Alojza Sardovca, ker je svojemu gospodarju Freisingerju pokradel več stvari in denarja.

Rabuka v Lonjeri. V soboto so prišli v Lonjer uže po 10. uri zvečer štirje onih agentov kolere, spremljani po ene mestnej straži, da zakopljejo nekega kmeta Andreja Sudica, ki je bil isti dan umrl za kolero; ljudje pa so protestovali proti takemu nekrščanskemu ponočnemu pogrebu, vsled česar sta prišla pogrebcev še dva žandarja na pomoč. — Ko so mrtveca odnesli okolo 10 in pol ure proti Katinari, kder je pokopališče, čakalo je za vasjo kakih 200 ljudi, kateri so pogrebece vstavili; prepri je potem trajal do skoro polnoči, o polnoči pa je prišel dr. Janovitz s 5mi žandarji, ali kmetje so se še vedno zoperstavljali, tako da je prišlo do male rabuke in da so žandarji štiri moze aretirali in v Trst pripeljali, mej tem dva v obče spoštovana brata Čok. — Vsa ta stvar nam je jako neljuba, in mi opominjamo okoličane, da se pokore naredbam zdravilne komisije. — Na drugo stran pa bi morala tudi zdravilna komisija tako pametna in previdna biti, da pošlje mej ljudi kacega moža, ki bi jih v takih slučajih podučil, ne pa žanuarje in one pogrebece, katere smo uže v zadnjem listu popisali. — Tudi je treba pri takih prilikah z ljudmi govoriti v materinem jeziku, ne pa v laščini. Magistrat sploh ne zna ravhati z ljudmi v okolici, zato pa vedno večje nasprotstvo in veči srd, katerega niso krivi Kranjci, nego organi magistrata, ki netaktno in včasih brez potrebe kruto postopajo v okolici, misleč, ščavo ni vreden dobro besede. — V Lonjeri je versko prepričanje uplívno na ljudi, imelo se je prej tija poslati duhovna, ne pa doktorja žida in žandarme.

Kolera v Istri. Zadnje 3 dni je zbolelo v Ioli 17 oseb, v Pulju 3 osebe, v Rovinju 2 oseb, v Bergudu 5 oseb, v Riemanjih 2 oseb, v Katinari 4 osebe, v Miljah 4 osebe, v Bujah 2 oseb, v Soblani 1 oseba; to so le znani slučaji, neznanih do gotovo veliko več.

Občina Sv. Peter pri Gorici je zopet volila za župana njeg. eks. grofa Franca Coronini-ja, deželnega glavarja na Goriškem. Grof Coronini je uže 18-let župan v St. Petru, in je tudi izvrsten župan, ki vse slovensko ureduje in more v tem obziru služiti v izgleđ marsikateremu županu, Slovincu puro sangue.

Vabilo. Volčansko »Bratno pevsko društvo« napravi v svoji sobi dne 12. sept. veselico z sledečim sporedom: 1. Jenko: »Naprej!«. 2. Govor. 3. Krilan: »Mornar«. 4. Vilhar: »Slavjanska«. 5. Gregorič: »V pepelnici noči. 6. Nedved: »Mili kraj«. 7. Stritar: »Pravo junastvo«. 8. I. pl. Zajc: »U boj!«. 9. Tombola. — Vstopnina k besedi za neude 20. za ude 10 nov. Listek za tombolo 10 nov. Čisti dohodek je namenjen za napravo knjižnice. Začetek ob 7 in pol uri zvečer. Ker se ne bodo posebna vabila razpošiljevala, vabi s tem k obilni udeležitvi Odbor.

Žrebanje kreditnih srečk bilo je 1. septembra. Glavni dobiček zadela srečka serija 3812 br. 20, ser. 2140 br. 38 zadela 30.000 gld., ser. 2140 br. 97 pa 15.000 gld. Po 5000 gld. zadeli ser. 3539 br. 2 in ser. 888 br. 81, po 2000 gld. serija 2140 br. 76 in ser. 3092 br. 93, po 1500 gld. ser. 2620 br. 81 in ser. 838 br. 19.

Delo v kaznilnicah. Znane so pravice tožbe obrtnikov, da jim dela v kaznilnicah jemlje uže tako pišli zaslužek, znano je tudi, da so se potezale obrtniške in trgovinske zbornice za obrtnike in da se je o tej zadevi tudi v deželnih zborih govorilo. Vsa ta stvar se je naposled v roke dala nememu odboru, sestavljenemu iz pet dunajskih trgovcev, ki je sklicaval javne zbere trgovcev in obrtnikov in poslal prošnjo obema hišama državnega zbora, vsem deželnim odborom in vlati za odpravo dela v kaznilnicah. V teh prošnjah se je naglašalo, da se kratko pravica malim obrtnikom in delavskemu ljudstvu, ako se jim dela tekmovalje z državno pomočjo in iz državnih sredstev, bodi si posrednoje ali neposrednoje. Vlada je na to prošnjo odgovorila dunajskemu mestnemu magistratu, da ona zavrača popuščanje vseh zasobnih podjetij v kaznilnicah, pripravljena pa je pravilnik o kaznilničnih delih tako promeniti, da se za zasobne stranke naročila na dela ne bodo več sprejela in da se ustavi prodaja na diobno v kaznilnicah izvršenih del. V odgovoru je dalje rečeno, da bi usodopolno bilo za državne finance in za disciplino kazencev, ako bi se dela popolnem ustavila. To je sicer res, zato pa treba dobro preudariti, ali ne bi ugajalo kazence rabiti za občnokoristna dela pri deželnej kulturi. Tu bi gotovo ne manjkalo koristnega dela, in s tem bi se bremena občinam in deželam gotovo lahko slajšala. Mi menimo, da naša država ne bi na dobrem imenu nič zgubila, ako bi o tej zadevi posnemala Francosko in Rusijo. — Govorilo se je uže, in mi smo o svojem času to tudi objavili, da vlada namerjava kazence na Krasu za pogozdovanje rabiti; a zdaj je o tem zopet vse vtinolo; ali so vsi taki pomislili zoper to? Nam vsaj taki pomislili niso znan.

Vinorejska šola na Slapu torej neha še to jesen in odpre se nova vinarska i sadjarska šola na grajščini Grm poleg Rudolfsvega uže 1. novembra t. l. Deželni odbor kranjski razpisuje za to šolo 4 deželne ustanove.

Pravice do teh ustanov imajo sinovi kranjskih kmetovalcev in vinogradnikov, ki so vsaj 16 let stari, čvrstega zdravilja, lepega vedenja in ki so z dobrim uspehom dovršili vsaj ljudsko šolo. Prednost imajo taki kmetjski sinovi, od katerih je upati, da se bodo potem na svojem domu s kmetijstvom, vino- in srdjerejo pečali.

Učenci z ustanovami dobivajo brezplačno hrano, stanovanje in pouk v šoli, obleko si pa morajo sami preskrbovati.

V šolo vsprejmejo se tudi plačujoči učenci, kateri plačujejo po 33 do 50 kr. na dan za hrano in stanovanje in pa 20 gld. šolnine na leto.

Lastnorodno pisane slovenske prošnje se imajo do 20. septembra 1886 izročiti vodstvu deželne vino- in sadjarske šole na Slapu pri Vipavi.

Prošnjam priložiti je rojstni list, spričalo dovišene ljudske ali obiskovane srednje šole, zdravniško potrdilo o čvrstem in trdnem zdravju in župniško spričalo o lepem vedenju.

Prošnjam za vsprejem proti plačilu priložiti je reverz ali obvezno pismo starišev, oziroma skrbnikov, zdevajoče vzdrževanje učenca.

Ministerstvo je dovolilo za ustanovo šole v Grmu 20.000 gld.; šola bode skupaj stala nad 60.000 gld.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Zahvalinska železnica.

Ni še davno, kar se je zahvalinska železnica odprla do Merva. Što železnico, za katero je Rusija toliko žrtvovala ter jo zgradila v silno kratkem času, jako se je okrepila Rusije politična moč v srednji Aziji in veliko pripomore, da se vazalne države Turkestan tesneje z Rusijo spoje,

pa tudi za obrt in trgovino je ta železnica neizmerno važna. Rusija vsled tega lahko svoje trgovine v Aziji j. ko razširi ter bo ruske obrtne izdelke v veliki večji množini in ceneje na zahvalinske trge pošiljala.

Ta železnica pa je tudi vez, ki veže narode azijskih dežel s železnicami in parniki Evrope ter jih približuje evropski kulturi. — Povod zgradbi tej železnici je dala vojna s Turk-Turkmeni. General Skobeljev je sprevidel v letu 1880, da premaga tega vojevitiga rodu ni tako lahka naloga, kakor se je sploh mislilo. Da na vsak način zavaruje zvezo z Rusijo čez hvalinsko morje, in da zlažja dovajanje živeža in drugih vojnih potrebščin, ukazal je general pri prodiranju od Mihajlovskega zaliva na vzhodnem bregu hvalinskega morja, za svojim bratom zgraditi železnico, ki je bila okoli 200 km. dolga ter se je zelo naglo izvršila in prometu izročila. Ko so si Rusi turkmensko ozemlje podvržili in se je tudi vojeviti rod Turkmenov v Mervu Rusom podvrgel, sklenola je ruska vlada, to železnico dalje graditi in vsled tega se je izdelal načrt za srednje-azijsko železnico, katere ima biti glavna žila, iz katere in v katero se steka skoraj vsa trgovina na vzhodnih neregovih hvalinskega in črnega morja.

Doslej prometu izročena proga drži od Mihajlovskega na hvalinskem morji skoz Kisil Arbat, Askabad v Mrv ter je okoli 750 km. dolga. Iz Mervase ima zgraditi železnica skoz Čarčuj na Amu-Darji v Bukharo in Samarkano. Daljave mej posameznimi postajami znašajo 15 do 33 vrst; vsa dolgost do Samarkanda znaša 1835 km. Če tudi je mnogo postaj v puščavah, kjer ni vode, vendar se vse preskrbujejo z vodo, nekoliko njih s kapnicami, nekoliko pa z aršskimi vodnjaki, ki dajo dobro studenčino.

Tehnično vodstvo pri gradbi te železnice ima v rokah general Anenkov. Državna uprava preskrbuje iz lastnih zalog potrebno gradivo. Človek se mora čuditi, ko vidi, kako naglo se širi evropska kultura ob železnici, ki sega skoraj do avfnganske meje, v krajih, ki so bili nedavno še skoraj popolnoma zapuščeni. Kder so poprej v ilovnatih zagraji, daleč narazen, pod šatori iz klobočine prebivali Turkmeni, tam stoje danes po evropskem običaju sezidana mesta.

V Mrvu, kateri so Rusi zasedli še le pred dvema letoma, uže danes je 6—8 ulic, ob katerih stoje same sezidane hiše ter imajo tlak iz opeke in zemljske smole (asfalta). Ustanovile so se tudi bolnišnice in šole, v katerih se podučujejo mladi Turkmeni v najpotrebnejših stvarih ter se tudi ruski uče. V Askabadu, kder ima svoj sedež guverner zahvalinskih dežel, ustanovila se je celo gimnazija. Rusi se tudi trudijo s zboljšavanjem vodotokov, zasajajo gozde, delajo ceste itd., da tako zboljšajo deželo. Posrečilo se je dalje zarteti roparstvo, od katerega so Turkmeni poprej živeli. Razni rodovi, ki so bili poprej v vednem prepiru in svadi, pomirili so se ter s hvaležnostjo priznavajo dobroto, katere so jim Rusi storili. Zdalj mej sabo mirno obnejejo, njih blagostanje se množi, mnogo njih prostovoljno stopa v rusko vojsko, tudi je uže vrejeno zanesljivo domobranstvo iz domačega prebivalstva. Vrednost svile in pavole, ki se izvaža iz Bukhara v Samarkand, znaša uže danes okoli 40 milijonov rubljev. Doslej se je moralo to blago, da je doseglo železnico in vshod v notranjo Rusijo, proti severu skoz kirgiško stepe na velbludih do 1600 km. oddaljenega Orenburga tovoriti. Vprihodnjem bo imeo lahko in naglo pot proti zapadu po zahvalinske železnici v Mihajlovsk, od tod čez hvalinsko morje in po Volgi v notranjo Rusijo. Ni dvombe, da se promet silno pomnoži, in to ne pride v korist le izdelkom iz Azije, temuč tudi izvoznim ruskim izdelkom v srednjo Azijo.

Tudi v vojaškem oziru je nova železnica povečala rusko moč v Aziji. O tem še govoriti ni treba. S zahvalinsko železnico je Rusija zagotovila in vtemelila pojetje, ki srednjo Azijo izomika. Resnične so besede, katere govori Friedrich von Hellwald v svoji knjigi: »Die Russen in Central-Asien«, ki pravi: »Za ruskim vojakom stopa znanstvo, pazé, motré, all brez prestranka dalje hité. Kar je bilo pred dvajsetimi leti še temna skrivnost, o čemer se je omikancu le kaj zazdevalo ter je učenjak le z bojaznijo govoril; to je danes odkrito vsem ocom; pretrgana je zavasa, padla je zagraja, in kar še ni preiskanega, v malo letih se skrivnost razodene ruskemu vojaku. Srednja Azija z svojimi stepami in puščavami, z svojimi snežniki in nebotičnimi ledenimi stenami, o katerih — ni še temu davno — dohajale so k nam le temne pripovedke, ne odpre se le znanstvu, temuč tudi živemu prometu, civilizaciji evropskega človeštva. — Tako dela Rusija, tista Rusija, katero nemški časniki imenujejo vsak dan — barbarska Rusija; najti časniki i Nemci z Angleži vred grede na Rusko učiti se prave — civilizacije.

Dunajska Bors

dne 7. septembra

Enotni drž. dolg v bankovcih	84 gl 80 k
Enotni drž. dolg v srebru	85 • 05
Zlata renta	117 • 80
5% avst. renta	102 • —
Delnice narodne banke	864 • —
Kreditne delnice	278 • 60
London 10 lir sterlin	126 • 30
Napoleon	9 • 99
C. kr. cekini	5 • 96
Kr. državnih mark	61 • 85

Podpisani opozoruje slavno občinstvo na svojo

trgovino z dežniki

v ulici Barriera vecchia št. 18 z bogato zbirko svilenih, volnenih in bombažnih dežnikov. Svilnati od f. 250 naprej, volneni od f. 140 naprej, bombažni od 80 kr. naprej. — Tudi popravlja prav po ceni dežnike in solčnike.

104—1

Giulio Grimm.

Odlikovana Beč 1845, Beč 1873, Pariz 1867, München 1854.

Uže 87 let obstoječa

cesar. kralj.

dež. privileg.

tovarna plaht in kecev

poprej od Lichtenauerove vdove in sinov razpošilja iz svoje beške zaloge

konjske plahte

190 ctm. dolge 130 ctm. široke, nepokončljive kakovosti, temne barve, živih krajev, komad for. 1-60 se zavojem vred. Potem prodajamo dokler je še kaj zaloge sive konjske plahte

2 metra dolge in blizu 1 1/2 metra široke, z 6 plavordečimi ali temno rdečimi bordurami nepokončljive kakovosti komad po f. 2-50 se zavojem vred.

Ako se vkupi vsaj 10 komadov, da se 1 komad zastoni ali se cena za 10% zniža. Le radi veljkanskega proizvajanja smo v stanu te konjske plahte te nenavadne velikosti in izborne kakovosti tako nenavadno po ceni oddajati.

Na razpolaganje vsakemu na stotine zahvalnih pisem. Razpošiljajo se povzetju. Blago ki se ne prodaja, se jemlje nazaj.

Dobro paziti na naslov: Pferde-Decken-Fabriks-Haupt-Niederlage

WIEN, I. Rothenthurmstrasse 14.

Wien, I. Rothenthurmstrasse 14.

Wien, I. Rothenthurmstrasse 14.

Wien, I. Rothenthurmstrasse 14.

Wien, I. Rothenthurmstrasse 14.

Wien, I. Rothenthurmstrasse 14.

Wien, I. Rothenthurmstrasse 14.

Wien, I. Rothenthurmstrasse 14.

Wien, I. Rothenthurmstrasse 14.

Wien, I. Rothenthurmstrasse 14.

Wien, I. Rothenthurmstrasse 14.

Wien, I. Rothenthurmstrasse 14.

Wien, I. Rothenthurmstrasse 14.

Wien, I. Rothenthurmstrasse 14.

Wien, I. Rothenthurmstrasse 14.

Wien, I. Rothenthurmstrasse 14.

Wien, I. Rothenthurmstrasse 14.

Wien, I. Rothenthurmstrasse 14.

Wien, I. Rothenthurmstrasse 14.

Wien, I. Rothenthurmstrasse 14.

Wien, I. Rothenthurmstrasse 14.

Wien, I. Rothenthurmstrasse 14.

Wien, I. Rothenthurmstrasse 14.

Wien, I. Rothenthurmstrasse 14.

Wien, I. Rothenthurmstrasse 14.

Wien, I. Rothenthurmstrasse 14.

Poglavitni nauki in molitev
ki jih mora znati kdor hoče prejeti sv. birmo, sv. pokoro, sv. obhajilo, in sv. zakon, zove se mala knjižica, katere je izšlo v naši tiskarni in se dobiva po 4 nove.

LA FILIALE IN TRIESTE
dell' I. r. priv.

Stabilimento Austr. di Credito
per commercio ed industria.

VERSAMENTI IN CONTANTI

Banconote:

2 1/2 % annuo interesse verso preavviso di 4 giorni

3 % " " " " " " " " " " " "

3 1/2 % " " " " " " " " " " " "

Per le lettere di versamento attualmente in circolazione, il nuovo tasso d'interesse comincerà a decorrere dalli 27 corrente, 31 corrente e 29 Novembre, a seconda del rispettivo preavviso

Napoleoni:

2 1/2 % annuo interesse verso preavviso di 30 giorni

3 % " " " " " " " " " " " "

3 1/2 % " " " " " " " " " " " "

Banco Giro:

Banconote 2 1/2 % sopra qualunque somma

Napoleoni senza interessi

Assegni

sopra Vienna, Praga, Pest, Bruna, Troppavia, Leopoli, Lubiana, Hermannstadt, Innsbruck, Graz, Salisburgo, Klagenfurt, Fiume Agram, franco spese.

Acquisti e Vendite

di Valori, divise e incasso coupons 1/2 %

Antecipazioni

sopra Warrants in contanti, interesse da convenirsi.

Mediante apertura di credito a Londra 1/2 % provvigione per 3 mesi.

• sconti 1/2 % interesse annuo sino l'importo di 1000 per importi superiori da contr

Trieste, 1. Ottobre 1883 20—48

Trieste, 1. Ottobre 1883 20—48

Trieste, 1. Ottobre 1883 20—48

Trieste, 1. Ottobre 1883 20—48

Trieste, 1. Ottobre 1883 20—48

Trieste, 1. Ottobre 1883 20—48

Trieste, 1. Ottobre 1883 20—48

Trieste, 1. Ottobre 1883 20—48

Trieste, 1. Ottobre 1883 20—48

Trieste, 1. Ottobre 1883 20—48

Trieste, 1. Ottobre 1883 20—48

Trieste, 1. Ottobre 1883 20—48

Trieste, 1. Ottobre 1883 20—48

Trieste, 1. Ottobre 1883 20—48

Trieste, 1. Ottobre 1883 20—48

Trieste, 1. Ottobre 1883 20—48

Trieste, 1. Ottobre 1883 20—48

Trieste, 1. Ottobre 1883 20—48

Trieste, 1. Ottobre 1883 20—48

Trieste, 1. Ottobre 1883 20—48

Trieste, 1. Ottobre 1883 20—48

Trieste, 1. Ottobre 1883 20—48

Trieste, 1. Ottobre 1883 20—48

Trieste, 1. Ottobre 1883 20—48

Trieste, 1. Ottobre 1883 20—48

Trieste, 1. Ottobre 1883 20—48

Trieste, 1. Ottobre 1883 20—48

Trieste, 1. Ottobre 1883 20—48

Trieste, 1. Ottobre 1883 20—48

Depeša (iz Geneve na Švicarskem) mi je naročila na vsak način razpečati 860 komadov čudotvornih, najfinjših, pristnih švicarskih

Remontoir-ur iz nikla. Te ure dobivajo se iz najfinjšega nikla, se navijajo brez ključa, z krono in mehnično ustrojbo kazal, kristalno steklo in z kazali za sekunde; z eno besedo, dobre, izvrstne, nepokončljive ure za večnost po sramotni ceni

fr. 5-75

Enake remontoir žepne ure od

pristnega 13l. srebra

z fino graviranim okrovom, poskušane po c. kr. kovničnim uredu, stanejo 9 for. komad. Naročila se sprejemajo proti predplačilu ali po poštnem povzetju, kar ne uguja, se menja ali pa denar nazaj pošlje po Feketovi

Genfer Taschen-Uhren-Filiale,

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.

Wien, Hundsturmstrasse Nr. 18/34.